

بررسی نگرش اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی قم در مورد طرح درس بر اساس مدل تضمین آموزش

طاهره رضائی: دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

زهرا دشتی: دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

سیامک محبی: عضو هیأت علمی، مرکز تحقیقات سیاست گذاری و ارتقاء سلامت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

غلامرضا شریفی راد*: عضو هیأت علمی، گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

چکیده: نحوه تدریس مدرس و تهیه طرح درس در کیفیت آموزش دارای اهمیت است و از آنجایی که ایجاد انگیزه در اساتید برای تدوین طرح درس می تواند در ارتقای سطح کیفی آموزش پزشکی موثر باشد، پژوهش حاضر با هدف تعیین نگرش اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی قم در مورد طرح درس بر اساس مدل تضمین آموزش انجام شد. این پژوهش یک مطالعه توصیفی-تحلیلی مقطعی است که در سال ۱۳۹۴ انجام گرفت. جامعه آماری شامل کلیه اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی قم بودند که به صورت سرشماری وارد مطالعه شدند. در این مطالعه از پرسشنامه محقق ساخته در دو بخش شامل مشخصات دموگرافیک و سؤالات نگرشی مشتمل بر ۱۴ سؤال استفاده شد. در نهایت داده ها توسط نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ توسط آزمون های T مستقل و ANOVA، در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل شد. میانگین نمره کل نگرش اعضای هیأت علمی شرکت کننده در مطالعه $33/9 \pm 7/59$ به دست آمد. یافته ها نشان داد که میانگین نمره نگرش نسبت به طرح درس در میان دو گروه آموزشی بالینی و علوم پایه اختلاف معناداری داشت ($P=0/01$). همچنین میانگین نمره نگرش در میان افرادی که سابقه شرکت در کارگاه های طرح درس داشتند به طور معناداری بیشتر از افرادی بود که سابقه گذراندن کارگاه طرح درس نداشتند ($P=0/04$). نتایج حاکی از آن بود که اساتید دانشگاه از نظر نگرش نسبت به طرح درس در قالب اجزای مدل تضمین آموزش در وضعیت مناسبی قرار نداشتند. بنابراین لزوم برنامه ریزی های دقیق و مستمر برای بهبود این مسأله حائز اهمیت می باشد.

واژگان کلیدی: طرح درس، هیأت علمی، نگرش، مدل تضمین آموزش

***نویسنده‌ی مسؤول:** عضو هیأت علمی، گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

(Email: dr.sharifrad@gmail.com)

مقدمه

صورت گرفته و مشارکت دادن مخاطبان، ارزیابی از فراگیری آن‌ها و بازخوردگیری را تسهیل می‌کند. این مدل در نهایت منجر به طراحی فعالیت‌های لازم برای یادگیری می‌شود. این مدل کاملاً فراگیر محور است که جزء اول آن به تجزیه و تحلیل مخاطبان و سبک‌های یادگیری و نیازهای آموزشی آنان اشاره دارد و بر ضرورت شناخت مخاطبان قبل از طراحی آموزش و انتخاب رسانه تأکید دارد. جزء دوم مدل، مربوط به بیان اهداف آموزش است. جزء بعدی مدل، به انتخاب رسانه‌ها مربوط است و جزء چهارم در مدل، کاربرد رسانه‌ها و مواد انتخاب شده است. جزء پنجم مدل، مشارکت فراگیران است که در مدل‌های آموزشی به آن اشاره شده است و سرانجام جزء آخر مدل، ارزشیابی و بازنگری است که در طی ارزشیابی باید تصویر کاملی از آموزش و اجرا، نمایش داده شود (باران، ۲۰۱۰؛ اسمالدینو و همکاران، ۲۰۱۲). لذا با توجه به اهمیت ذکر شده، این مطالعه با هدف تعیین نگرش اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی قم در مورد طرح درس بر اساس مدل تضمین آموزش انجام گرفت.

مواد و روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه‌ی توصیفی-تحلیلی است که در سال ۱۳۹۴ انجام گرفت. جامعه آماری شامل کلیه اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی قم بودند که به صورت سرشماری وارد مطالعه شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته در دو بخش طراحی گردید: بخش اول: مشخصات دموگرافیک که شامل سن، جنسیت، سطح تحصیلات، دانشکده‌ی محل خدمت، مرتبه‌ی علمی، وضعیت استخدام و سابقه‌ی گذراندن کارگاه آموزشی برنامه ریزی درسی و طراحی تدریس بود. بخش دوم: سؤالات نگرشی مشتمل بر ۱۴ سؤال بر اساس اجزای مدل تضمین آموزش (تعیین اهداف ۴ سؤال، محتوی ۲سؤال، انتخاب رسانه ۳سؤال، روش تدریس ۲سؤال و ارزشیابی ۳سؤال) طراحی شد. پاسخ تمامی سؤالات این پرسشنامه با معیار لیکرت ۵ گزینه‌ای (کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم) نمره‌گذاری شده بود. حداکثر امتیاز هر سازه‌ی نگرشی ۵ و حداقل ۱ امتیاز بوده و حداقل امتیاز ۱۴ و حداکثر امتیاز ۷۰ خواهد بود که امتیاز بیشتر بیانگر نگرش مثبت‌تر می‌باشد. به منظور تعیین وضعیت نگرش اساتید نسبت به طرح درس، برای نمرات نگرشی بالاتر از ۳۸ امتیاز (نگرش خوب)، ۳۷-۱۸ امتیاز (نگرش متوسط) و پایین‌تر از ۱۷ (نگرش ضعیف) در نظر گرفته شد. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه محقق ساخته، با استفاده از نظر

استاد از ارکان مهم آموزش محسوب می‌شود و در امر آموزش نه تنها نحوه‌ی تدریس مدرس، بلکه کلیه رفتارهای او در جلب نظر دانشجویان و کیفیت آموزش موثر است (براون، ۱۹۹۸؛ شریفی و همکاران، ۱۳۸۱). تحقیقات نشان می‌دهند که دانشجویان حضور در کلاس را برای فهم مطالب ضروری می‌دانند، اما باید ذکر کرد که نحوه‌ی تدریس عضو هیأت علمی می‌تواند بر میزان حضور مؤثر دانشجو در کلاس درس و ادامه‌ی دوره، تعیین کننده باشد (دماری، ۱۳۸۰). تدریس فرآیند گروهی و تعاملی دو طرفه می‌باشد که در طی آن فراگیر و آموزش دهنده، هر دو از همدیگر تأثیرپذیری دارند (هوور، ۱۹۹۲). طرح درس توصیف کتبی فرآیند آموزش است که در آن نشان داده می‌شود چه چیزی، با چه روشی، در چه زمان و مکانی باید یادگرفته شود و دانشجویان چگونه ارزشیابی خواهند شد؛ باید دانست که ظرفیت انسان برای یادگیری محدود است و هیچ کس نمی‌تواند همه‌ی مهارت‌ها و دانش را کسب کند. برنامه ریزی درسی، اقتصادی کردن توانایی محدود یادگیری است (نیک بخش و همکاران، ۱۳۹۰؛ صابریان و همکاران، ۱۳۸۲). آنچه عملاً در وضعیت کنونی در مورد استفاده از طرح درس در نظام پزشکی کشور مشهود است، این است که هنوز اهمیت طرح درس برای کلیه مدرسان و دانشجویان به خوبی مشخص نگردیده است. به عنوان مثال، در مطالعات انجام شده در دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، ۶۸/۵ درصد (حاتمی و همکاران، ۱۳۸۷)، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، ۶۰ درصد (جلیلیان و همکاران، ۱۳۸۷)، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ۴۰/۱۳ درصد (جعفری و همکاران، ۱۳۸۸) مدرسان اقدام به تدوین طرح درس نموده‌اند. بنابراین ایجاد انگیزه در اساتید برای تدوین طرح درس می‌تواند در ارتقای سطح کیفی آموزش پزشکی مؤثر باشد (منصوریان و همکاران، ۱۳۸۷). در این راستا در نظر گرفتن یک قالب مشخص برای مطالعه موجب نظم و اجرای مطالعه به روش سیستماتیک و در نتیجه دستیابی بهتر و آسان‌تر به اهداف از پیش تعیین شده می‌شود و در نهایت استفاده از نتایج را آسان‌تر می‌نماید. مدل‌های طراحی آموزشی به دسته‌های کلاس‌گرا، محصول‌گرا و سیستم‌گرا طبقه‌بندی می‌شوند. یکی از مدل‌های طراحی آموزشی از دسته‌ی مدل‌های کلاس درس‌گرا، مدل تضمین آموزش (ASSURE) است که توسط Heinich و همکاران ارائه شده و به نحوی کاربردی در آغاز به بیان اهداف لازم برای جلب توجه یادگیرنده می‌پردازد. سپس انتخاب رسانه‌ی آموزشی

جدول شماره ۱ - مقایسه میانگین و انحراف معیار نمره‌ی نگرش اعضای هیأت علمی شرکت کننده در مطالعه در سطوح مختلف ویژگی‌های مورد بررسی

متغیر	سطوح متغیر	تعداد (درصد)	نمره نگرش	
			انحراف معیار	میانگین
جنسیت	مرد	۴۲ (۴۷/۷)	۳۴/۳±۸/۰۸	P=۰/۶۵
	زن	۴۶ (۵۲/۳)	۳۳/۵۶±۷/۱۹	
سطح تحصیلات	کارشناسی ارشد	۳۲ (۳۶/۴)	۳۵/۷۱±۴/۲۰	P=۰/۱۹
	PhD	۲۶ (۲۹/۵)	۳۴/۳۳±۹/۲۴	
	تخصص	۲۶ (۲۹/۵)	۳۱/۶۴±۷/۴۶	
	فوق تخصص	۴ (۴/۵)	۳۱/۰±۱۴/۶۵	
گروه آموزشی	بالینی	۳۷ (۴۲)	۳۱/۴۸±۹/۵۸	P=۰/۰۱
	علوم پایه	۵۱ (۵۸)	۳۵/۶۸±۵/۱۷	
دانشکده	پزشکی	۲۶ (۲۹/۵)	۳۴/۰۳±۹/۹۷	P=۰/۰۹
	دندانپزشکی	۲۲ (۲۵)	۳۰/۳۱±۶/۹۷	
	پیراپزشکی	۱۲ (۱۳/۶)	۳۶/۱۶±۲/۹۷	
	پرستاری و مامایی	۱۴ (۱۵/۹)	۳۶/۳۵±۴/۶۱	
	بهداشت	۱۴ (۱۵/۹)	۳۵/۰±۷/۲۹	
وضعیت استخدامی	رسمی	۱۹ (۲۱)	۲۹/۷۷±۱۲/۲۳	P=۰/۰۲
	بی‌ثباتی	۳۷ (۴۲)	۳۵/۸۸±۶/۵۲	
	طرح و تعهد	۴۲ (۴۷/۷)	۳۳/۵۹±۶/۵۴	
مرتبه علمی	مربی	۳۳ (۳۷/۵)	۳۸/۵۰±۰/۷۰	P=۰/۰۹
	استادیار	۵۲ (۵۹/۱)	۳۵/۳۰±۵/۴۵	
	دانشیار	۳ (۳/۴)	۳۴/۴۹±۷/۳۷	
سابقه کنفراندر کارگاه	بلی	۴۳ (۴۸/۹)	۳۵/۵۳±۷/۳۱	P=۰/۰۴
	خیر	۴۵ (۵۱/۱)	۳۲/۳۷±۷/۶۱	

میانگین نمره‌ی نگرش اعضای هیأت علمی شرکت کننده در مطالعه برحسب اجزاء مدل تضمین آموزش (اهداف، محتوی، روش تدریس، انتخاب و به کارگیری رسانه، ارزشیابی) به تفکیک دانشکده‌ی محل خدمت نشان داد که فقط در مورد سازه‌ی اهداف، اختلاف معناداری بین اعضای هیأت علمی دانشکده‌ها وجود داشت ($P=۰/۰۰۱$). اما بین سازه‌های محتوی، روش تدریس، رسانه و ارزشیابی اختلاف معناداری مشاهده نشد. به طوری که بیشترین نمره در سازه‌ی اهداف، به ترتیب متعلق به اعضای هیأت علمی دانشکده‌ی بهداشت و پیراپزشکی و کمترین نمره مربوط به دانشکده‌ی دندانپزشکی بود. همچنین براساس نتایج جدول ۲ به جز سازه اهداف ($P=۰/۰۰۴$)، در موارد دیگر اجزای مدل تضمین آموزش اختلاف معناداری بین اعضای هیأت علمی بر حسب سطح تحصیلات وجود نداشت. به طوری که بیشترین نمره در سازه اهداف مربوط به اعضای هیأت علمی با سطح تحصیلات دکتری (PhD) و کمترین نمره مربوط به اساتید با تحصیلات تخصص بود.

خبرگان مورد تأیید قرار گرفت. پایایی سؤالات نیز بر اساس مطالعات قبلی بررسی و ضریب ۰/۸ به دست آمده بود (شریفی راد و همکاران، ۱۳۹۲). جهت رعایت ملاحظات اخلاقی، هدف از پژوهش به اساتید توضیح داده شد و اطلاعات به وسیله پرسشنامه‌ی مذکور و بدون درج مشخصات فردی اعضای هیأت علمی دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی جمع آوری شد. توزیع پرسشنامه‌ها به اعضا به صورت مستقیم صورت گرفت و از اساتید خواسته شد پس از تکمیل پرسشنامه، آن را عودت نمایند که از تعداد کل پرسشنامه توزیع شده ۸۸ پرسشنامه عودت داده شد. اطلاعات گردآوری شده توسط نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ و با استفاده از شاخص‌های توصیفی و با به کارگیری آزمون‌های پارامتریک تی مستقل و آنالیز واریانس یک طرفه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سطح معناداری آزمون‌ها در این مطالعه کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر از بین ۸۸ نفر از اعضای هیأت علمی شرکت کننده، ۴۲ نفر (۴۷/۷٪) مرد و ۴۶ نفر (۵۲/۳٪) زن بودند. میانگین سن شرکت‌کنندگان $36/6 \pm 7/26$ سال و از نظر سطح تحصیلات ۳۲ نفر (۳۶/۴٪) کارشناسی ارشد، ۲۶ نفر (۲۹/۵٪) PhD، ۲۶ نفر (۲۹/۵٪) متخصص و ۴ نفر (۴/۵٪) فوق تخصص بودند. ۴۳ نفر (۴۸/۹٪) سابقه‌ی گذراندن کارگاه درخصوص برنامه‌ریزی درسی و طراحی درس داشته و ۴۵ نفر (۵۱/۱٪) نیز سابقه‌ی گذراندن کارگاه نداشتند. میانگین نمره کل نگرش اعضای هیأت علمی شرکت کننده در مطالعه $35/59 \pm 7/59$ به دست آمد. به طوری که ۳۴ نفر (۳۸/۶٪) از افراد شرکت کننده در مورد طرح درس دارای نگرش خوب بوده، ۵۰ نفر (۵۶/۸٪) دارای نگرش متوسط و ۴ نفر (۴/۵٪) دارای نگرش ضعیف بودند. براساس یافته‌های آزمون T مستقل، نگرش با گروه‌های آموزشی ارتباط معناداری داشت، به نحوی که میانگین نمره نگرش در اعضای هیأت علمی علوم پایه بیشتر از هیأت علمی بالینی بود ($P=۰/۰۱$). همچنین میانگین نمره نگرش در میان افرادی که سابقه‌ی شرکت در کارگاه های طرح درس داشتند، به طور معناداری بیشتر از افرادی بود که سابقه‌ی گذراندن کارگاه طرح درس نداشتند ($P=۰/۰۴$). یافته‌های آزمون ANOVA حاکی از وجود اختلاف معنادار در میانگین نمره نگرش برحسب وضعیت استخدامی بود ($P=۰/۰۲$). جزئیات بیشتر در جدول ۱ آمده است.

جدول شماره ۲- میانگین نمره‌ی نگرش اعضای هیأت علمی شرکت کننده در مطالعه برحسب اجزاء مدل تضمین آموزش (اهداف، محتوی، روش تدریس، انتخاب و به کارگیری رسانه،

ارزشیابی) به تفکیک سطح تحصیلات

سطح تحصیلات	اهداف		محتوی		روش تدریس		رسانه		ارزشیابی
	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	
کارشناسی ارشد	۱۰/۱۵ (۳/۲۴)	۵/۰ (۱/۵۸)	۵/۰۶ (۱/۳۴)	۸/۷۵ (۱/۳۹)	۶/۷۵ (۱/۴۵)				
PhD	۱۰/۴۴ (۴/۸۳)	۴/۴۴ (۱/۶۴)	۴/۹۲ (۱/۷۰)	۸/۳۳ (۲/۷۷)	۶/۱۸ (۲/۳۷)				
تخصص	۶/۴۴ (۵/۰۱)	۴/۲۸ (۱/۶۹)	۵/۱۶ (۱/۶۲)	۸/۶۰ (۱/۵۰)	۷/۱۶ (۱/۴۶)				
فوق تخصص	۹/۰ (۲/۰)	۴/۵۰ (۱/۷۳)	۴/۲۵ (۳/۵۰)	۷/۰ (۴/۷۶)	۶/۲۵ (۴/۱۹)				
جمع کل	۹/۱۳ (۴/۵۶)	۴/۶۰ (۱/۶۴)	۵/۰۱ (۱/۶۴)	۸/۵۰ (۲/۱۲)	۶/۶۷ (۱/۹۴)				
سطح معناداری	۰/۰۴	۰/۳۸	۰/۷۶	۰/۴۵	۰/۳۲				

بر اساس یافته‌های آزمون آماری، بین اعضای هیأت علمی برحسب سابقه گذراندن کارگاه برحسب سازه‌های اهداف ($P=۰/۰۲$) و محتوی ($P=۰/۰۱$) از مدل تضمین آموزش اختلاف معناداری مشاهده گردید. بر این اساس نمره کل نگرش در این دو سازه در افرادی که سابقه‌ی گذراندن کارگاه داشتند، بیشتر از افرادی بود که سابقه‌ی کارگاه نداشتند (جدول ۳).

جدول شماره ۳- میانگین نمره‌ی نگرش اعضای هیأت علمی شرکت کننده در مطالعه برحسب اجزاء مدل تضمین آموزش (اهداف، محتوی، روش تدریس، انتخاب و به کارگیری رسانه،

ارزشیابی) به تفکیک سابقه‌ی گذراندن کارگاه

سابقه گذراندن کارگاه	اهداف		محتوی		روش تدریس		رسانه		ارزشیابی
	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	میانگین (انحراف معیار)	
بلی	۱۰/۳۳ (۴/۱۲)	۵/۰۴ (۱/۳۷)	۵/۱۳ (۱/۵۰)	۸/۶۵ (۱/۳۶)	۶/۴۶ (۱/۱۱)				
خیر	۸/۰۸ (۴/۷۶)	۴/۱۷ (۱/۷۷)	۴/۸۸ (۱/۷۷)	۸/۳۵ (۲/۲۸)	۶/۸۶ (۱/۹۷)				
جمع کل	۹/۱۳ (۴/۵۶)	۴/۶۰ (۱/۶۴)	۵/۰۱ (۱/۶۴)	۸/۵۰ (۲/۱۲)	۶/۶۷ (۱/۹۴)				
سطح معناداری	۰/۰۲۷	۰/۱۲	۰/۴۷	۰/۵۱	۰/۳۳				

بحث

تدریس و آموزش دانشجویان یکی از مهم‌ترین وظایف یک عضو هیأت علمی است که کیفیت آن در ارتقای انگیزه، نشاط و نوآوری و افزایش کارایی استاد و دانشجو نقش مهمی دارد (شریفیان و همکاران، ۱۳۸۵). لذا این مطالعه با هدف تعیین نگرش اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی قم در مورد طرح درس براساس مدل تضمین آموزش انجام شد. میانگین نمره‌ی کل نگرش اعضای هیأت علمی شرکت کننده در مطالعه در حد متوسط بود. نتایج برخی مطالعات مشابه یافته‌های مطالعه حاضر

می‌باشد (شریفی راد و همکاران، ۱۳۹۲؛ امدادی و همکاران، ۱۳۸۳). در این مطالعه نمره‌ی نگرش اعضای هیأت علمی مرد بیشتر از اعضای هیأت علمی زن بود. البته این اختلاف معنادار نبود. این یافته با مطالعه‌ی امدادی و همکاران همسو بود که نشان می‌داد که بیشترین میانگین نمره‌ی کل نگرشی به اعضای هیأت علمی مرد و کمترین میانگین نمره به اعضای هیأت علمی زن اختصاص داشت (امدادی و همکاران، ۱۳۸۳). اما در مطالعه‌ی کامران و همکاران، زنان نگرش مثبت‌تری نسبت به مردان در زمینه‌ی برنامه ریزی درسی داشتند (کامران و همکاران، ۱۳۹۰). بیشترین نمره‌ی کل نگرش به اعضای هیأت علمی با تحصیلات کارشناسی ارشد و کمترین نمره به سطح تحصیلات فوق تخصص اختصاص داشت. در مطالعه‌ی همسو افراد دارای تحصیلات کارشناسی ارشد بیشترین میانگین نمره‌ی نگرشی و افراد دارای تحصیلات تخصص- فوق تخصص کمترین میانگین نمره‌ی نگرشی و کمترین نمره را کسب کرده اند (کامران و همکاران، ۱۳۹۰). احتمالاً این موضوع می‌تواند به علت مشارکت کمتر افراد دارای تحصیلات بالاتر در آموزش دانشجویان باشد. همچنین در این مطالعه ارتباط معناداری بین نمره- ی نگرش اعضای هیأت علمی با گروه آموزشی آن‌ها مشاهده شد، به طوری که اعضای هیأت علمی علوم پایه، میانگین نمره نگرش بالاتری نسبت به اعضای هیأت علمی بالینی داشتند. که این یافته با نتایج مطالعه‌ی منصوریان و همکاران همسو می‌باشد که احتمالاً مشغله‌ی بیشتر اعضای هیأت علمی بالینی می‌تواند توجیهی برای این اختلاف باشد (منصوریان و همکاران، ۱۳۸۷). همچنین در مطالعه‌ی دیگر علیرغم اینکه ۸۸ درصد اعضای هیأت علمی با تدوین طرح درس قبل از شروع دوره‌ی آموزشی موافق بودند ولی حجم کاری زیاد را مانع تهیه‌ی طرح درس می‌دانستند (صابریان و همکاران، ۱۳۸۲). در مطالعه‌ی حاضر بیشترین نمره‌ی نگرش به اعضای هیأت علمی دانشکده‌ی پرستاری، مامایی و بهداشت و کمترین نمره به دانشکده دندانپزشکی اختصاص داشت، اما این اختلاف نمره معنادار نبود. در مطالعه‌ی همسو نیز کمترین میانگین نمره‌ی نگرشی در اعضای هیأت علمی از دانشکده‌ی پزشکی و بیشترین میانگین نمره‌ی نگرشی در اعضای هیأت علمی از دانشکده‌ی بهداشت بود. در آن مطالعه بین میانگین نمره نگرشی دانشکده‌های پزشکی و پرستاری اختلاف معناداری وجود داشت (کامران و همکاران، ۱۳۹۰). این یافته همسو با مطالعه‌ی امدادی است که نمره‌ی نگرشی هیأت علمی دانشکده‌ی پرستاری،

لحاظ تعیین هدف و محتوای آموزشی، موفق تر عمل می-کردند. از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به همکاری ضعیف برخی از اعضای هیأت علمی دانشگاه با تیم تحقیقاتی و عدم بررسی عملکرد اساتید در زمینه‌ی تهیه و تدوین طرح درس اشاره نمود.

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش حاکی از آن بود که اساتید دانشگاه از نظر نگرش نسبت به طرح درس در قالب اجزای مدل تضمین آموزش در وضعیت مناسبی قرار نداشتند. بنابراین لزوم برنامه‌ریزی‌های دقیق و مستمر برای بهبود این مسأله حائز اهمیت می‌باشد. همچنین انجام مطالعاتی درخصوص عملکرد اعضای هیأت علمی در فرآیند طراحی، اجرا و ارزشیابی طرح درس پیشنهاد می‌گردد. بعلاوه با توجه به نتایج به دست آمده مبنی بر پایین بودن نگرش افرادی که سابقه‌ی گذراندن کارگاه طرح درس نداشتند، پیشنهاد می‌شود کارگاه‌هایی به طور منظم و همراه با مشارکت فعال فراگیران برگزار گردد.

تشکر و قدردانی

این مطالعه حاصل طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی قم به شماره ۹۴۵۴۱ می‌باشد که بدین وسیله بر خود لازم می‌دانیم از معاونت محترم پژوهشی و اساتید گرامی که ما را در انجام این پژوهش یاری نمودند قدردانی نماییم.

References

- Brawn, J 1998, *Microteaching: a program of teaching*. Tehran: *School public*. Pp.97.
- Sharifi M, Jourabchi Z, Alipour HM 2002, Teachers effectiveness on student assessment of teachers and the course. *Journal of Qazvin Uni Med Sci*, Vol.22, Pp.81-87.
- Damari, B 2001, [Survey factors affecting in participating and non-participating students in basic sciences classes Tehran University Medical Sciences]. *TebTazkie*, Vol.41, Pp.36-40.
- Hover, KH 1992, *The professional teachers hand book*. 3rd ed. USA: *Allyn and Bacon Inc*, Pp.208-301.
- Nikbakhsh, N, Amri, P, Mohammadi, KH, et al 2011, [Evaluation of lesson plans of faculty members of medical and dental schools of Babol University of Medical Sciences]. *Journal of Babol University Medical Science*, Vol.12, No.1, Pp.14-18.

مامایی بیشتر از گروه‌های بالینی دانشکده‌ی پزشکی است (امدادی و همکاران، ۱۳۸۳). در مطالعه‌ی حاضر بین میانگین نمره‌ی نگرش اعضای هیأت علمی با وضعیت استخدامی ارتباط معناداری وجود داشت، به این ترتیب که اعضای هیأت علمی پیمانی بیشترین نمره و اعضای هیأت علمی رسمی کمترین نمره‌ی نگرش را داشتند. برای بررسی دلایل واقعی این موضوع نیاز به انجام مطالعات کیفی و کمی می‌باشد. همچنین در این مطالعه مریبان بیشترین میانگین نمره‌ی کل نگرشی و اساتید با مرتبه‌ی علمی دانشیاری کمترین نمره را کسب کردند، اما این اختلاف نمره معنادار نبود. در مطالعه‌ی نمرات نگرش اعضای هیأت علمی با مرتبه‌ی علمی ایشان رابطه معنی‌دار و منفی داشت، یعنی با افزایش مرتبه‌ی علمی نگرش ایشان منفی‌تر شده بود (امدادی و همکاران، ۱۳۸۳). به نظر می‌رسد این امر به علت کاهش انگیزه‌ی رقابت در میان افراد با مرتبه‌ی علمی بالاتر نسبت به افراد دارای مرتبه‌ی علمی پایین باشد. نمره‌ی نگرش در اعضای هیأت علمی که سابقه‌ی گذراندن کارگاه داشتند بیشتر از افرادی بود که سابقه‌ی گذراندن کارگاه نداشتند و این اختلاف معنادار بود. نتایج مطالعه‌ی حاکی از آن است که اکثریت اساتید معتقدند که آموزش‌های داده شده در زمینه‌ی طرح درس، کافی نبوده و با اینکه اساتید در مورد تهیه‌ی طرح درس نگرش مثبتی دارند اما در عمل به این امر نپرداخته-اند (بذرافکن و همکاران، ۱۳۸۱). بنابراین برگزاری کارگاه‌های طرح درس و برنامه‌ریزی درسی می‌تواند دستاوردهای شگرف تا حد ابتکار و خلاقیت و ارائه‌ی طرح‌های جدید بهبود کیفیت داشته باشد (صالحی، ۱۳۸۳). از بین سازه‌های اجزا مدل تضمین آموزش، فقط ارتباط معناداری بین سازه‌ی اهداف با نگرش اعضای هیأت علمی شرکت کننده در مطالعه به تفکیک دانشکده‌ی محل خدمت وجود داشت. به طوری که کمترین نمره به اعضای هیأت علمی دانشکده‌ی پیراپزشکی و بیشترین نمره به دانشکده‌ی دندانپزشکی اختصاص داشت. به جز سازه‌ی اهداف، در موارد دیگر اجزا مدل تضمین آموزش ارتباط معناداری بین اعضای هیأت علمی از لحاظ تحصیلات یافت نشد. بر این اساس کمترین نمره در سازه‌ی اهداف به اعضای هیأت علمی با سطح تحصیلات تخصص و بیشترین نمره به ترتیب متعلق به اساتید با تحصیلات دکتری (PhD) و کارشناسی ارشد بود. در سازه‌های اهداف و محتوی اختلاف معناداری بین اعضای هیأت علمی برحسب سابقه‌ی گذراندن کارگاه وجود داشت که طبیعتاً افرادی که سابقه‌ی شرکت در کارگاه‌های طرح درس را داشتند به

- Sharifirad, Gh, Kamran, A, Azizi, N, et al 2013, Using ASSURE Model on studying the knowledge and attitudes of Isfahan Medical University Faculty Members about Lesson Plan. *Journal of Health System Research*, Vol.9, No.10, Pp.1082-1093.
- Sharifian, F, Nasr, B 2006, Developing Effective Teaching Indicators in Universities and Higher Education Institutions and its Accomplishment in Isfahan University. *Quarterly journal of Research and Planning in higher education*, Vol.11, No.3, Pp.25-52.
- Emdadi, Sh, Amiri, S 2004, Knowledge and attitudes about programming and faculty development in medical sciences' lessons. Proceeding of the National Conference on Medical Education. *Iranian Journal of Medical Education*. Vol.2, No.14.
- Kamran, A, Sharghi, A 2011, Knowledge and Attitude of Academic Staffs of Ardabil University of Medical Sciences on Lesson Planning. *Journal of Health and Hygiene*, Vol.2, No.1, Pp.30-39.
- Bazrafkan, L, Nik seresht, A 2002, Faculty members view about designing lesson plans on attending existence condition. *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.7, Pp.24-28.
- Salehi, Sh 2004, Changes in the curriculum of nursing and midwifery. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, Vol.23, No.3, Pp.3.
- Saberian, M, Haji Aghajani, S, Ghorbani, R, et al 2003, [Instructors point of view about lesson planning]. *Journal of Babol University Medical Science*, Vol.5, No.2, Pp.33-36.
- Hatami, G 2009, [Pishrafte herfeae va naghshhaye 12 ganeye moalem: didgah va amalkarde azaye heat elmye daneshgahe oloom pezeshkye Bushehr-1387]. *Sabz Journal: Abstract of 10th National Congress of Medical Education*. Shiraz: Shiraz University of Medical Science.
- Jalilian, N 2009, [Ahamyate tadvine tarhe dars az didgahe azaye heat elmye daneshgahe oloom pezeshkye Kermanshah dar sale 1387]. *Sabz Journal: Abstract of 10th National Congress of Medical Education*. Shiraz: Shiraz University of Medical Science.
- Jafari, N 2009, [Eshtebahate shayea dartadvine tarhe dars]. *Sabz Journal: Abstract of 10th National Congress of Medical Education*. Shiraz: Shiraz University of Medical Science.
- Mansourian, M, Behnam pour, N, Padash, L, et al 2008, Attitudes of Faculty members of University of Medical Sciences in lesson plan. *Journal of Gorgan Bouyeh Nursing & Midwifery Faculty*. spring and summer, Vol.5, No.1, Pp.13-18.
- Baran, B 2010, Experiences from the Process of Designing Lessons with Interactive Whiteboard: ASSURE as a Road Map. *Contemporary Educational Technology*, Vol.1, No.4, Pp.367-380.
- Smaldino, SE, Lowther, DL, Russell, JD 2012, Instructional technology and media for learning. 10th Ed. *Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall*.

Studying the attitudes of Faculty Members at Qom Medical University to Lesson Plan based on using ASSURE model

Tahereh Ramezani¹

Zahra Dashti¹

Siamak Mohebi²

Gholamreza Sharifirad^{3,*}

¹: M.Sc. student in Health Education & Health Promotion, School of Health, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

²: Faculty member, Policy & Health Promotion Research Center, School of Health, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

³: Faculty member, Department of Health Education & Health Promotion, School of Health, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

Abstract: Teaching method and developing lesson plans are imperative in quality of education, hence to motivate teachers to develop lesson plans can be effective in improving the quality of medical education. This research aimed to gauge the opinions of faculty members at Qom medical university about Lesson Plan based on using ASSURE model in 2015. This conducted research was a descriptive-analytical cross sectional study. The population was consisted of all faculty members of Qom University of Medical Sciences, but the participants were entered into the study by census method; then a questionnaire in two parts including demographic characteristics and attitude questions consisting of 14 questions was distributed. Eventually, the data were analyzed by using SPSS software version 16th and by Independent T tests, and ANOVA at the significant level of less than 0.05; and the mean of total score of whole attitudes obtained from faculty members participating in the study were estimated 33.9 ± 7.59 . Results showed that the mean score of attitude towards lesson plans was significantly different between the two clinical and basic sciences of educational group (P -value=0.01). Also the mean score of attitude among the people participated in the workshop lesson plan was significantly more than those who had not participated in the workshop lesson plan (P -value=0.04). The results of this study showed that university teachers were not in proper conditions in terms of attitudes towards lesson plan according to ASSURE model, therefore, the importance of careful and effort planning for the improvement of this issue should be considered.

Keywords: Lesson Plan, Faculty Member, Attitude, ASSURE Model.

***Corresponding author:** Faculty member, Department of Health Education & Health Promotion, School of Health, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

Email: dr.sharifirad@gmail.com